

DOTZE HOMES SENSE PIETAT

1. Fitxa tècnica

Títol original: 12 ANGRY MEN (1957)

Director: Sidney Lumet

Guió: Reginald Rose

Actors: Henry Fonda	Jurat núm. 8
Lee.J.Cobb	Jurat núm. 3
Ed. Begley	Jurat núm. 10
E.G. Marshall	Jurat núm. 4
Jack Warden	Jurat núm. 7
Martin Balsam	Jurat núm. 1
Jonh Fielder	Jurat núm. 2
Jack Klugman	Jurat núm. 5
Ed. Binns	Jurat núm. 6
Joseph Sweeney	Jurat núm. 9
Mr. Mc Cardle	Jurat núm. 10
George Voskovec	Jurat núm. 11
Robert Webber	Jurat núm. 12

Nacionalitat: EE.UU (1957)

Duració 96'

2. Resum de la pel·lícula

Dotze persones que formen un jurat popular han de decidir la culpabilitat o innocència d'un jove de 18 anys acusat d'assassinat en primer grau: "homicidi amb premeditació". En una sala annexa a un jutjat, un dia d'estiu sufocant de calor es decideix d'enviar a la cadira elèctrica el noi. Al llarg de les discussions que té el jurat, ens fem idea de com ha anat el judici. En la deliberació es van mostrant els prejudicis, les debilitats, les diferències culturals, les personalitats, les pors i les ignoràncies de cadascun dels membres d'aquest jurat.

3. Selecció d'escenes del DVD

1. Un cas complicat	2. El dia més calorós
3. Votació preliminar	4. Fets irrefutables
5. Coincidència de navalles	6. Votació secreta
7. El tren elevat	8. Què significa un crit?
9. La distància fins a la porta	10. Sis contra sis
11. Qüestió de memòria	12. La direcció de la punyalada
13. "Són mala gent"	14. Visió perfecta
15. Un home sense pietat	16. Crèdits final

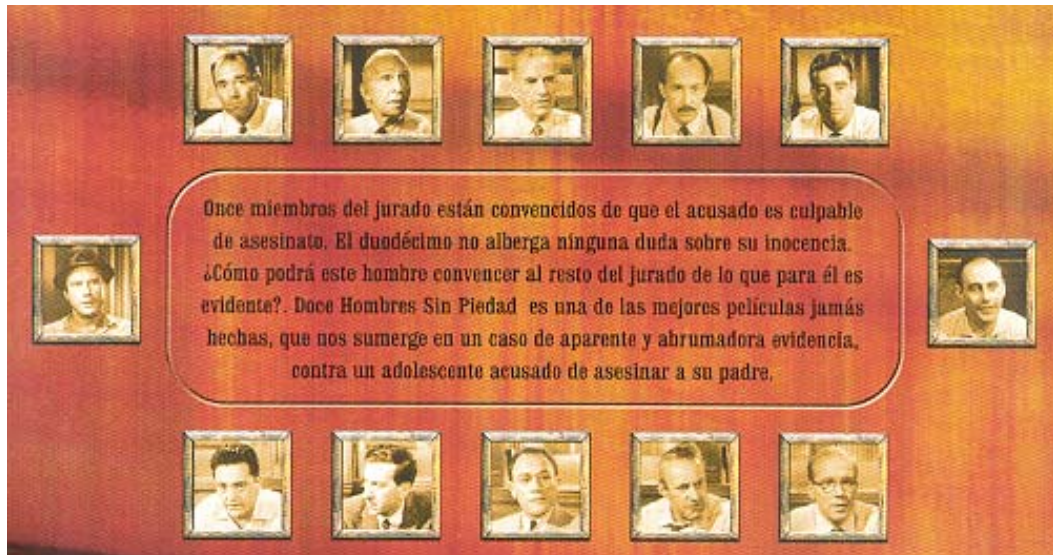
4. Presentació pel professorat

Film de cost baix, filmat en 17 dies. Un dels clàssics de la història del cinema, molt útil per estudiar els moviments de la camera perquè tota l'acció està cenyida a una sola habitació. Permet moltes lectures: des de la més emotiva, a l'argumentativa, la caracterització de personatges, la de la justícia, els prejudicis i els estereotips, la incomprensió, la convivència,

les bones i males maneres, etc. i tal com dèiem permet una intel·ligent mirada al món del cinema.

Composició del jurat

Facilitarem les imatges que han de servir per identificar els membres del jurat.

5. Visualització

- Una primera visualització servirà per captar el sentit del film, per fer un primer retrat dels personatges i es pot demanar als estudiants què els ha colpit o sorprès més del film i començar una pissarra i la posterior discussió.
- Si la visualització del film es fa **en diverses etapes**, es pot anar preguntant com creuen que seguirà, quines reaccions tindran els personatges, quins arguments es poden usar. També es pot fer una parada tècnica després de la primera votació per a fer hipòtesis sobre el comportaments dels jurats i sobre el final del film.
- Si la visualització del film és fa en **una sessió**, es pot començar amb la bateria de preguntes generals.
- Es pot donar aquesta breu referència dels personatges i individualment o per grups de dos poden completar el perfil a partir d'una descripció més acurada: físic, tarannà, com tracta als altres, arguments, interessos, quan comença a dubtar, etc.
- Es pot donar l'oportunitat als estudiants de mirar-la encara una vegada més individualment, a casa, etc. per tal de poder discutir amb coneixement de causa les qüestions dirigides

6. Fitxa d'observació

EL QUE TU SAPS

- Has assistit mai a un judici?
- Coneixes algú que hi hagi estat?
- T'agradaria ser jurat algun dia?
- Pots descriure què ha de fer un jurat?
- Has sentit mai pietat? Pots explicar quina mena de sentiment és?

Si es treballa per grups:

- Intervencions: nombre i durada
- Actitud durant les intervencions: dubitativa, segura
- Actitud no verbal: agressiva, pacífica, expectativa, tímida, etc..
- Tipus d'argumentació: repeteix, accepta el que diuen els altres, pensa per si mateix, etc.

SOBRE EL FILM

- Distinció (i si s'escau també descripció) entre personatges principals i secundaris
- Noms dels personatges principals i qui són (relacions familiars, professió, etc..)
- Llocs i anys de l'acció (temps transcorregut entre l'inici i el final del film: anys, estacions, dies, hores, etc..)
- Algun comentari important sobre el film: una frase, una imatge, una mirada, etc.
- Temàtica que planteja a parer seu
- Què és el que més t'ha cridat l'atenció
- Què creus que no has comprès?

Qüestions generals

1. Els protagonistes

Cal estar atent per a distingir els protagonistes. Són dotze homes quasi sempre presents (tret de quan van al lavabo), però no són introduïts formalment i, per tant, d'entrada no en sabem els noms. Cal descobrir-los a través del lloc on seuen i poc a poc ens anem fent una composició de qui són i com són. A mesura que va passant la pel·lícula intenta posar el nom a cada membre del jurat:

Jurat núm. 1
Jurat núm. 2
Jurat núm. 3
Jurat núm. 4

Jurat núm. 5
Jurat núm. 6
Jurat núm. 7
Jurat núm. 8

Jurat núm. 9
Jurat núm. 10
Jurat núm. 11
Jurat núm. 12

2. L'acció

Recordem els mots del jutge a l'inici del film:

"Si hi ha un dubte racional a les seves ments respecte a la culpabilitat de l'acusat, un dubte raonable, aleshores m'han de dur un veredict de no culpable. Si, però, no hi ha dubte raonable, m'han de portar el veredict de culpabilitat. Vostès decideixen, però el veredict ha de ser unànim."

Per a un segon visionat podem intentar seguir les intervencions d'un dels personatges i fer-ne una descripció més acurada. Podem ajudar-nos de dues eines:

3. Preguntes generals

- Onze membres del jurat estan convençuts que el noi jutjat és culpable. Només un creu que és innocent. Pot ser que un sol home els convenci a tots?
- Tot el film gira entorn dels mots del jutge que demana que emetin un veredict i que es preguntin si tenen un dubte raonable. Què s'entén en el film per dubte raonable?
- Podem situar caractereològicament els personatges?
- Coneixes persones que s'assemblen a algun dels personatges del film?
- ¿En quins moments les persones del jurat es tracten com a persones en tant que persones o com a mitjans?
- Els testimonis són de fiar o menteixen?
- Quina relació es planteja entre educació, ambient i culpabilitat?
- En quina mesura la situació personal de cada membre del jurat (caràcter, ofici, situació econòmica, afeccions, manies, etc.) afecten les seves opinions, i per tant una decisió?
- Com avaluar el caràcter moral dels distints membres del jurat. Posar un adjectiu a cadascú. Buscar aspectes positius i negatius. Es pot fer un quadre a la pissarra o un mural provisional i que cadascú el vagi omplint.
- Coneixes algun cas real en què algú ha sortit perjudicat per la justícia?
- Has assistit mai a un judici?
- Creus que avui dia aquesta pel·lícula té vigència? És possible que es produeixin casos semblants? On? Per què?
- Què entens tu per justícia?

4. Moviments de camera

Intenta imaginar com es mou la camera en el poc espai de la sala del jurat.

- Quantes cameres creus que hi ha?
- Analitzar des del DVD (Trailer cinematogràfic) la posició de les cameres en algunes escenes així com alguns dels plans que conformen el film.

Aquesta pàgina que adjuntem pot tenir diverses utilitats segons la dificultat que vulguem proposar als estudiants.

1. Si donem aquestes dues pàgines als estudiants poden servir per orientar-los ja que els facilita una aproximació fotogràfica i una descripció de cadascun dels membres del jurat

2 Els podem donar les pàgines tot demanant que completin la informació tot afegint alguna frase especial, algun aspecte que no es remarqui a la descripció: vestimenta, actituds no verbals, etc.

3. Si els donem només les fotografies o bé dels personatges o de la taula els podem proposar fer un exercici d'observació complex. S'adjudica un personatge a cadascú per han d'anar seguint especialment al llarg de la pel·lícula. Al final, per grups, han d'omplir una breu descripció que encaixi d'aprop o de lluny amb la que us facilitem

1. Descripció breu dels personatges

Jurat núm. 1.

El president. Preocupat per mantenir l'ordre i seguir els procediments formals, un xic rígid i poc acomodaticí. Quan algú se li oposa, respon fent el bot com un infant. No té dots de líder i és molt sensible a la crítica.

Jurat núm. 2

Fuma amb pipa. És empleat de banc, amb ulleres. Vacil·lant, es deixa dur per la majoria. Es veu pussil·lànim i poc argumentador, tot i que té bona memòria per recordar els fets del judici. A l'inici els seus arguments són: "Ningú no ha demostrat el contrari" i "Algú deu haver comès l'assassinat"

Jurat núm. 3

Sorollós i cridaner, intolerant, groller, home que s'ha forjat a si mateix, barroer i simple. La seva frase és "Jo n'estic segur". "Crec que és culpable (...) no em mouen motius personals". Ha pujat un negoci de missatgeria i té molts empleats al seu servei però ha estat incapaç de retenir el seu fill. Ressentit contra tots els joves per la pèrdua del propi fill, no res més que un pobre frustrat que potencia la seva còlera contra els altres. Desafiant fins al final.

Jurat núm. 4

Instruït, corredor de borsa. Ben vestit, estudiós i metòdic. Fred, racional, busca fer encaixar les proves. Potser un xic tocat i posat i de vegades enfurismat, però en general desapassionat, fred i calculador. Accepta la prova que el noi "no recordava el títol de la pel·lícula"

Jurat núm. 5

Insegur, espantadís, introvertit, reservat. Prové d'un suburbi i se sent al·ludit. Vota culpable com una manera de foragitar i condemnat el seu passat i posar distància entre els vells records i l'actualitat

Jurat núm. 6

Relativament assenyat, simple i apocat: "el meu cap pensa per mi". Pensa que el xicot és culpable perquè "els testimonis són convincents". Pintor de parets –explica que pintava un segon pis davant d'unes vies de tren-. Respectuós al el vell, surt a la seva defensa. Es una bona persona però no és especialment àgil.

Jurat núm. 7

Extravertit, venedor, cridaner, impacient, graciós i superficial. Menja xiclet, té entrades pel partit de beisbol. Sensibilitat nul·la, tant per l'acusat com pel membre del jurat immigrant. "Estic completament convençut i res no em farà canviar". "Per més que parlem tot seguirà igual" Només a va al seva i se li fa tard. Referències i comparacions amb el beisbol. En el fons alienat i egoista. Vota sempre amb la majoria.

Jurat núm. 8

Mr. Davis. Arquitecte, instigador de la discussió. És l'únic que vota a favor de la innocència del noi. Parteix del dubte raonable i va mostrat els errors del judici que tant havien convençut els altres. Exaspera als més simples però provoca discussió, sembla el dubte i imposa la lògica amb arguments, amb evidències i amb els propis dubtes. Considerat i reflexiu. Malgrat ser humiliat i interpel·lat pels seus desconsiderats i brutals col·legues, ell encarna la minoria (feminitzada en el sentit de compassiva). "He intentat posar-me en el lloc del xicot". És un personatge paral·lel a Antígona, la seva fragilitat acaba donant-li prou força en la defensa dels dèbils i els indefensos)

Jurat núm. 9

El vell del grup, (Mr. McCardle) sembla anodí, però va creixent i fa costat al membre 8 quan tothom se li encara. Fa de vell, això li permet de prendre partit amb seny i serenitat, sense les impaciències dels més joves i impetuosos.

Jurat núm. 10

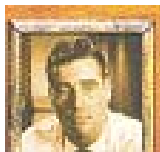

Amo d'un garaig, està més pel negoci que per fer de jurat. Està amargat, és reaccionari, intolerant, racista, parlant sempre d'*ells* (la púrria, els barris baixos, els degenerats, etc..) i *nosaltres* els bons, els superiors. Però sol no és ningú. "Si no creu al xicot perquè creu a la dona que és de la mateixa 'calanya'", li retopa Fonda en un moment donat.

Jurat núm. 11

Amb bigoti, rellotger, immigrant, probablement alemany. Tímid i de poques paraules. Mostra respecte i certa devoció pel sistema polític d'Amèrica, la infal·libilitat de la llei. Apocat.

Jurat núm. 12

Ben vestit, amb ulleres que es posa i treu constantment. Es dedica a la publicitat. És una mica fatxenda i superficial, però tolerant, vacil·lant, no té conviccions, fràgil i manipulable.

Grans temes

1. L'argumentació

Intentar descobrir les fal·làcies que hi ha al film. Pot ser molt útil per a il·lustrar fal·làcies. Hi ha almenys 12 o 13 exemples clars de fal·làcies:

1. El membre núm. 3 està ressentit contra tots els joves arrel de l'experiència amb el seu fill: "Com són els nois d'avui... et mates per a ells i després...."

2. Relació entre lògica i moralitat. Buscar els arguments que dona el Jurat núm. 8 (Henry Fonda) per a defensar el seu dubte i la mala defensa de l'advocat del xicot.

3. El membre del jurat núm. 2 observa que el noi ha de ser culpable ja que "ningú ha provat que fos innocent. Rèplica de H.Fonda: Un testimoni va sentir cridar: "et mataré", però un altre assegurava que havia vist com l'apunyalava a través de les finestres d'un tren que passava. Fonda pregunta com es podia sentir un crit mentre el tren passava?

4. El jurat núm. 10 refusa el testimoni del noi perquè “no et pots fiar del que diu un tipus així”

5. Fonda li diu pregunta perquè no es fia de l’acusat i en canvi es fia d’un testimoni que també és porto-riqueny?

6. El Jurat 3 accepta el testimoni del vell veí que diu que va sentir cridar “et mataré”.

Però el núm. ?? replica que ell també va amenaçar algú en una discussió i no va acomplir l’amenaça.

7. La prova que el noi no podia recordar el nom del film i dels actors és refutada quan Fonda els interroga sobre el títol i el nom dels actors de la darrera pel·lícula que han vist.

8 .La ferida de la punyalada fou feta en un moviment de dalt a baix, però Klugman diu que amb el ganivet homicida era més pràctic fer una ferida ascendent.

9. Hi ha característiques del xicot que són vistes a priori com a negatives: la joventut, l’economia, els antecedents penals.

10.La vista de la dona testimoni és posada en qüestió. El raonament és complex però clar:

- Si té marques al nas, és que deu dur ulleres

- Si porta ulleres és que no té bona vista

- Si no s’hi veu bé, de nit i sense ulleres el seu testimoni és qüestionable.

- La dona tenia marques al nas,

- per tant

- El seu testimoni és qüestionable.

2. Sobre l’ètica

Qüestions d’ètica

Una vegada llegit atentament i comprès el capítol, demanarem als estudiants que busquin a la narració quines situacions es plantegen en aquest capítol que puguin denominar-se ètiques.

Una breu entrada que permeti comprendre com es tractarà aquesta novel·la i quina és la localització que hi donarem. Ens permetrà també de conèixer quina és la seva concepció de l’ètica. Pot servir com a avaluació inicial, per a detectar tics, errors i ignoràncies.

L’ètica és la reflexió sobre la rectitud i el sentit del comportament humà o, dit d’una altra manera, és la teoria i l’estudi del comportament moral dels homes en societat. El comportament humà es concreta en actes concrets efectuats per individus intel·ligents i dotats de llibertat. Quan aquests actes són jutjats, valorats des del punt de vista del bé o del mal, es converteixen en actes morals o immorals.

Ètica, doncs, és la teoria o ciència del comportament moral dels homes en societat, és a dir, la reflexió sobre una forma específica del comportament humà que consisteix a actuar de manera conscient i voluntària.

L'ètica tracta de problemes que no ens afecten a nosaltres sols. Les conseqüències de les nostres accions molt sovint afecten també els altres.

Exercici. Ètic i no ètic

1. Ètic i no ètic. Aquest exercici donarà idea al professor/a del que els estudiants entenen per ètica. És una primera buidada d'idees prèvies que pot orientar un primer contacte amb la reflexió ètica.

Si el professor/a ho creu convenient, es pot fer primer un exercici preparatori sobre qüestions com ara

1. Què és ètic?

D'aquestes qüestions o situacions destriar les que a parer teu són ètiques de les que no ho són

	Ètic	No ètic	?
1. Dos més dos fan quatre			
2. Tinc mal de cap			
3. He d'obeir els pares			
4. Vull trencar amb el/la xicot/a			
5. Copio per aprovar			
6. Menjo massa i m'engreixo			
7. Saludo el meu veí			
8. No pago els impostos			
9. Insulto l'àrbitre			

Una vegada aclarit i ampliat, buscant més exemples, es pot afegir la pregunta: En els casos que hem desestimat com a ètics, en quina circumstància serien ètics? Per exemple: Menjo massa i m'engreixo pot ser un problema només estètic però si el metge m'ha recomanat que no m'engreixi perquè això pot ser perjudicial per al meu problema cardíac, engreixar-me voluntàriament pot tenir connotacions més enllà de la consideració del bon tipus.

PER SABER-NE MÉS

1. Ètica i moral

Des del punt de vista terminològic em faig ressò dels mots de Savater a *Ètica per al meu fill*:

"Malgrat que utilitzaré les paraules "moral" i "ètica" com a equivalents, des d'un punt de vista tècnic no tenen significat idèntic. "Moral" és el conjunt de comportaments i normes que tu, jo i alguns dels qui ens envolten acostumen a acceptar com a vàlids; "ètica" és la reflexió sobre per què els considerem vàlids i

la comparació amb altres "morals" que tenen persones diferents. Però en fi, aquí seguiré utilitzant l'una i l'altra paraula indistintament, sempre com a art de viure. Que em perdoni l'acadèmia..." F. Savater, *Ètica per al meu fill*, pàg. 65.

- Adjudica a cada columna les característiques corresponents:

	MORAL	ETICA	?
Ciència			
Estudi de la conducta			
Conjunt de normes			
Deures concrets d'un grup			
Principis universals			
Conductes particulars			
Teoria			
Pràctica			

L'ètica és una manera de veure la conducta en una dimensió més enllà de la psicologia, es refereix a la conducta correcta o incorrecta. Afegeix doncs a la conducta una mirada nova i valorativa.

Reconèixer actituds ètiques

Aplicació. Pots reconèixer en aquest film algunes situacions o comportaments que es puguin reconèixer com a actituds ètiques? Detectar en aquest film quines actituds són ètiques i justificar per què. Es pot fer en grups petits.

Mostra que es poden cometre molts errors morals:

Sobre les regles

- ser obert
- escoltar els altres
- no tractar malament als altres

Sobre les actituds

- la desgana de pensar
- l'egocentrisme
- acceptar les obvietats com a bones, sense examinar

2. Justícia

En llatí "just" era sinònim de llei i dret. Evidentment és un terme fonamentalment i profundament legal però té una vessant ètica molt important: podem dir que una sentència és justa o injusta però també dir que una actitud ho és. Es per això que, de vegades legalitat i justícia poden semblar diferents i fins i tot contradictòries. Quan diem que la llei sobre l'avortament és injusta no volem dir que sigui il·legal sinó que no satisfà els requisits que una llei ha de tenir per contenir la moralitat que li suposem.

Sobre la justícia.

Comenta aquestes afirmacions sobre la justícia:

1. "Es injust que algú mengi caviar mentre altres no tenen ni per menjar."
2. "Es injust que algú hereti uns diners que no s'ha guanyat."
3. "No és just que alguns tinguin uns bons advocats defensors i altres no"
4. "Donar a cada u segons la seva capacitat i a cadascú segons les seves necessitats."
5. "L'impost sobre la renda és injust, jo pago molt més que els pobres."

Exercici.

Decidir què és just i què no ho és:

	Just	No just	?
1. Que em treguin de classe perquè parlo			
2. Que no em deixin arribar a casa a les sis de la matinada			
3. Que no em saludin pel carrer			
4. Suspendre dues assignatures			
5. No haver-me inclòs a l'equip de bàsquet			
6. Saltar-se un semàfor en vermell			
7. Copiar en un examen			
8. Fer campana			
9. Tractar malament els animals			

Analogies. Imatges sobre Justícia

La justícia sempre s'ha representat amb unes balances. Podries idear altres formes de representació més actuals o distintes. Es tracta de trobar elements comuns entre determinats objectes i el concepte abstracte de justícia.

Què és just i què és prohibit per la llei?

	Just però prohibit	Injust i prohibit	Just i no prohibit	Injust i prohibit
1. Fer talons sense tenir diners al banc.				
2. Tenir una baralla amb el cambrer a l'hora de dinar.				
3. Explicar a algú una confidència que se t'ha fet.				
4. Copiar en un examen.				
5. Piratejar vídeos i programes d'ordinador.				

6. Fer una broma de mal gust.				
7. Fer un diari sense tenir permís.				
8. Tenir un cocodril a la banyera del pis.				
9. Conduir un cotxe a tota velocitat.				
10. No distribuir el menjar sobrer als pobres.				

Discussió : Hi ha lleis injustes?

1. Pots pensar en alguna cosa injusta que no sigui prohibida per la llei?
2. Pots pensar en alguna cosa prohibida per la llei però que no sigui injusta?
3. Penses que si alguna cosa és injusta hauria de ser prohibida per la llei?
4. Creus que la majoria de la gent voldria que tot el que és injust fos prohibit?
5. Creus que totes les coses no prohibides per la llei són permeses?.

3. La pietat

La justícia no és l'única virtut social. Hi ha relacions que no són de justícia, perquè hi manca el deute. Per exemple: l'agraïment, la veracitat, l'amistat, la caritat, la solidaritat..., però que són virtuts complementàries de la justícia.

La caritat, l'amor al proïsme, va més enllà de les exigències de la justícia, perquè no es limita a respectar i acomplir els deures de la justícia, sinó que obra desinteressadament en benefici dels altres. Però cal tenir en compte que la caritat es construeix sobre la justícia. No es pot negligir aquesta en benefici d'aquella. No es pot ser injust i solidari alhora.

La simpatia o empatia del jurat núm. 8 és el detonant del film. El personatge de Fonda com a capaç de sentir pietat. Què creus que significa en aquest context "tenir pietat"?

Hi ha una virtut que és millor que la justícia: l'amor. Però convé tenir present que l'amor exigeix primer que tot la justícia i el respecte. L'amor pot anar més enllà, però mai no pot romandre més ençà. L'amor és el motor de la justícia, però la justícia és primer que l'amor en l'ordre de la realització. Podríem dir que entre amor i justícia (o dret) existeix una dialèctica interna que impedeix de suprimir-ne l'un o l'altre a nivell intramundà. Defensar l'amor prescindint de la justícia és utopia pura; defensar la justícia intentant d'eliminar l'amor és mantenir els homes vinculats només exteriorment, és a dir, destruir les relacions internes entre ells, que és allò que pròpiament constitueix la vida social.

Text: Intel·ligència emocional

"Vivim en una època en què sembla que el tramat de la nostra societat es descompongui acceleradament, una època en què sembla que l'egoisme, la violència i la mesquinesa soscavin la bondat de la nostra vida col·lectiva. D'aquí ve la importància de la intel·ligència emocional, perquè és el vincle entre els sentiments, el caràcter i els impulsos morals. A més, es va fent cada cop més evident que les actituds ètiques fonamentals que prenem en la vida es basen en les capacitats emocionals subjacents. S'ha de tenir en compte que l'impuls és el vehicle de l'emoció i que la llavor de qualsevol impuls és un sentiment expansiu que mira d'expressar-se en l'acció. Podríem dir que qui està sotmès als seus impulsos –qui no té autocontrol– té una deficiència moral, perquè la capacitat de controlar els impulsos és el fonament de la voluntat i del caràcter. Per aquest mateix motiu, l'arrel de l'altruisme és l'empatia, l'habilitat d'entendre les emocions dels altres, i és per això que la falta de sensibilitat per les necessitats o la desesperació dels altres és una mostra evident de falta de consideració. I si hi ha dues actituds morals que el nostre temps necessita amb urgència són l'autocontrol i l'altruisme." D. GOLEMAN, *Intel·ligència emocional*.

- Consideració, altruisme, pietat, són mots que sovintegen en el món d'avui?
- Segons el text són necessaris i s'han de reivindicar?
- N'havies sentit parlar mai abans de pietat?
- Creus que és un sentiment molt o poc freqüent?
- Quines altres paraules usaries per a qualificar o descriure l'actitud de Fonda?
- Al film hi ha algun personatge que no controla els seus impulsos?
- Algú s'ha apiadat mai de tu?
- Tu, has sentit mai pietat d'algú?
- Es un tipus de sentiment que es comparteix o és molt íntim?
- Has parlat mai amb algun company o companya de la pietat?

4. La pena de mort

Així en quadre adjunt hi ha la definició de les postures dels estats respecte a la pena de mort:

- **Retencionista:** Pena de mort vigent, que s'aplica per delictes ordinaris.
- **Abolicionista:** Pena de mort derogada per a tots els delictes.
- **Abolicionista de fet:** No hi ha hagut execucions els darrers 10 anys.
- **Abolicionista per delictes ordinaris:** Es pot aplicar en casos excepcionals, com per exemple en cas de guerra.

Aquest és el cas de l'Estat espanyol. El 1978, en aprovar-se la Constitució, va quedar abolida la pena de mort "excepte el que puguin disposar les lleis penals militars en temps de guerra". El 1986 es va aprovar al Congrés de diputats, el nou codi de Justícia Militar, que manté la pena de mort per a molts casos en temps de guerra. Alguns parlamentaris varen presentar una esmena per a suprimir-la del citat codi, però va ser rebutjada. El Rei com a cap de l'Estat pot exercir constitucionalment el dret de gràcia.

- Esbrina quins països apliquen encara la pena de mort en les distintes modalitats que acabem d'assenyalar.
- Has llegit alguna notícia recent sobre l'aplicació de la pena de mort?
- Creus que hi ha alguna situació que justifiqui la pena capital?
- Saps d'algun cas de condemna a mort que s'ha acabat destapant algun error de la justícia?

DOCUMENT

"La Conferència d'Estocolm (desembre de 1977) sobre l'abolició de la pena de mort, integrada per més de dos-cents delegats i participants d'Àsia, Europa, Orient Mitjà, Amèrica del Nord, Amèrica del Sud i Carib.

RECORDANT QUE:

La pena de mort és el càstig extrem, el més cruel, inhumà i degradant, i viola el dret de la vida;

CONSIDERANT QUE:

La pena de mort és utilitzada freqüentment com a instrument de repressió contra l'oposició, contra grups racials, ètnics, religiosos i sectors marginats de la societat,

L'execució d'un condemnat constitueix un acte de violència i la violència tendeix a provocar violència,

En imposar i infringir la pena de mort, s'embruteixen tots els involucrats en el procés,

La pena de mort no ha demostrat mai un efecte dissuassori,

La pena de mort està adquirint progressivament la forma de desaparicions inexplicables, execucions extrajudicials i assassinats polítics,

L'execució és irrevocable i pot ser infligida a innocents.

AFIRMA QUE:

És deure de l'Estat protegir sense excepcions la vida de tota persona dintre de la seva jurisdicció,

Les execucions amb fins polítics de coacció portades a terme ja sigui pels governs o per altres organismes, són igualment inacceptables,

L'abolició de la pena de mort revesteix un caràcter imperatiu per a poder arribar així als models establerts internacionalment.

DECLARA:

La seva total i incondicional oposició a la pena de mort,

La seva condemna a tot tipus d'execució duta a terme o tolerada pel govern,

El seu compromís de treballar per l'abolició universal de la pena de mort.

EXHORTA:

A les organitzacions no-governamentals, nacionals i internacionals a treballar col·lectivament i individualment per a proporcionar material informatiu per a ús públic a favor de l'abolició de la pena de mort,

A tots els governs a prendre mesures per la total i immediata abolició de la pena de mort,

A les Nacions Unides a declarar sense ambigüitats que la pena de mort és contrària al dret internacional."

Films

Quiero Vivir de Robert Wise, 1958. Es la història d'una dona injustament condemnada a morir a la camera de gas.

Pena de muerte de Tim Robbins, 1996. A partir de l'obra autobiogràfica d'una religiosa que assistia a reclusos condemnats a mort.

5. Els prejudicis

Text: Com es forma l'opinió pública?

"La formació de l'opinió pública és un dels camps predilectes del manipulador. La major part dels comportaments humans i de les decisions econòmiques i polítiques estan ja condicionats per l'opinió pública. Això no implica que el condicionament sigui necessàriament el mateix que la manipulació en sentit pejoratiu; l'opinió pública pot ser formada per un diàleg responsable i respectuós. Però si molta gent o la majoria de les persones es neguen a participar o no es participen en aquest quefer fonamental del diàleg o no són capaços de distingir entre una manipulació insidiosa i un diàleg genuí, queden obertes totes les portes a la classe de manipulació que s'oposa al desenvolupament de la llibertat i de la saviesa.

A la cultura dels nostres dies, els anomenats mass media o mitjans de comunicació social –premsa, radio, televisió– són els mitjans més eficaços per influir en l'opinió pública. Amb tot, seria un error pensar que la manipulació és causada pels mitjans en si. Els mitjans són instruments eficaços de promoció d'un diàleg genuí i de dimensions mundials en la mateixa mesura que hom pot abusar en maniobres manipulatives.

Els mitjans de comunicació social reflecteixen la situació total de la societat i especialment de les estructures de poder. Gràcies a a ells el "poble corrent" té accés a la informació sobre qüestions bàsiques de cultura, política, etc."

Bernhard Häring, *Ètica de la manipulación*, Ed. Herder, 1978 pàg. 35.

- Creus que en el film es mostren alguns prejudicis? D'on creus que provenen?
- Com és que els personatges tenen una opinió tan formada?
- Com es poden superar els prejudicis? El film en dona alguna mostra?

6. El respecte

El respecte és un sentiment que porta a tractar un individu de manera deferent o considerada, en raó del valor ètic que se li reconeix pel fet de ser home o dona.

Respectar és reconèixer la pròpia dignitat i la dignitat dels altres i, per tant, ser respectuós és el comportament que es deriva d'aquest reconeixement.

Respectar significa tractar als altres amb cura, ser tolerant amb les diferències

"El respecte no és ni temor ni por; d'acord amb l'arrel del mot (respicere=mirar) denota l'aptesa de veure una persona tal com és, de conèixer la seva individualitat i el seu caràcter d'única" Fromm,. *Per una ètica humanista*, p. 95-96

Sembla que fou Demòcrit qui va fer del respecte el seu principi ètic:

"No has de tenir respecte per als altres homes més que per tu mateix, no obrar malament quan ningú ho sàpiga, sinó que has de tenir respecte per tu mateix, el major respecte, i imposar a la teva ànima aquesta llei: no fer res del que no s'ha de fer" Frag. 264, Diels.

Protàgores canalitza aquest concepte cap als afers públics:

"Zeus, aleshores, tement que la nostra espècie que no desaparegués del tot, tramet Hermes portant als homes el respecte recíproc i la justícia, per tal que hi hagués a les ciutats l'harmonia i els lligams creadors de l'amistat" Plató, *Protàgores* 322c

Així, doncs, respecte i justícia son ingredients fonamentals per a la vida política, per a la convivència.

Kant i Aristòtil parlen del respecte com a sentiments, com a estats afectius. Aristòtil, *Ètica a Nicòmac*. II, 7 1108a 32 l'oposa al temor, lbd 10, 9, 1179b 11

Kant el considera un sentiment de caire moral, diferent dels altres, ja que és l'únic compatible amb el deure moral. És un adjectiu que només s'aplica a persones i no a coses, perquè només la persona és capaç de fer i complir la llei moral.

"Tot respecte per a una persona, no és sinó un respecte per la llei" Kant, *Fonaments*, 1a secció.

A nivell de llengua comuna s'empra el terme "respecte" com a deferència, consideració, mirament, estima, mereixement. i sol anar lligada al terme dignitat. Són termes que s'impliquen mútuament.

¿Què és el respecte?

A) Ordena d'1 a 4 totes les respostes proposades: amb l'1 la més apropiada, i amb el 4 la menys apropiada :

1. Quan es tracta un llibre de tal manera que les pàgines no s'embruten ni s'esquincen, es pot dir que el llibre és tractat amb (interès) (atenció) (respecte) (cura).
2. Quan una bandera és hissada o arriada cerimoniosament, és que se la vol tractar amb (amor) (solitud) (reverència) (respecte).
3. Preservar espècies animals en perill d'extinció és una manera de mostrar el/la nostre/a (estimació) (cura) (respecte) (preocupació) per la riquesa i varietat de la naturalesa.

4. Quan un nen diu a un adult "Sra." o "Sr.", es tracta d'un senyal de (respecte) (temor) (admiració) (estimació).
5. El fet que els companys de classe, en lloc de parlar tots alhora, parlin i escoltin per torns, indica que es tenen (deferència) (estimació) (respecte) (consideració) mutu/mútua.

B) Discuteix el següent:

1. ¿Pots respectar una persona sense que aquella persona t'agradi?
2. ¿Pot ser que una persona t'agradi sense que la respectis?
3. ¿Pots posar un exemple d'una cosa que respectes i que altra gent no respecta?
4. ¿Pots posar un exemple d'una cosa que altra gent respecta i tu no?
5. ¿Respectes la gent que és més forta que tu més del que respectes la gent que és més dèbil que tu?
6. ¿Respectes la gent que té més salut que tu més del que respectes la gent que té menys salut que tu?
7. ¿Respectes la gent que fa moltes coses bones més del que respectes la gent que fa poques coses bones?
8. ¿Et respectes tu mateix/a?
9. Els dies que estàs content amb tu mateix i et respectes, ¿tendeixes a apreciar i respectar els altres menys, o bé més?
10. ¿Són dignes de respecte tots els éssers humans? ¿També aquell que és desagradable amb tothom que troba?

7. El diàleg

El protagonista demana als membres del jurat que no tinguin pressa, que parlin una mica abans d'emetre una sentència que sembla tant clara. I d'una xerradeta que sembla innocent en sorgeix tot un món que trastoca tant els personatges protagonistes com els espectadors. "Com que ningú no té dubtes, haurem de parlar" ve a dir el membre núm.8. És massa obvi per a ser tant veritat.

Quan argumentem podem adoptar dues actituds distintes:

- 1) la de discutir per discutir, sense cap desig d'esbrinar si ens podem arribar a entendre;
- 2) la d'agafar-nos el diàleg seriosament, perquè ens preocupa el problema i volem saber si podem entendre'ns.

La primera actitud converteix el diàleg en un absurd, la segona fa que el diàleg tingui sentit, com una recerca cooperativa de la justícia i la correcció. Si Kant intentava esbrinar els pressupòsits que fan racional la consciència de l'imperatiu, l'ètica discursiva s'esforça a descobrir els pressupòsits que fan racional l'argumentació, els que en fan una activitat amb sentit, i en aquesta recerca arriba a conclusions com les següents: qualsevol que pretén argumentar seriosament sobre normes ha de pressuposar:

- 1) Que tots els éssers capaços de comunicar-se són interlocutors vàlids – és a dir, persones– i que, per tant, quan es dialoga sobre normes que els afecten, els seus interessos han de ser tinguts en compte i han de ser defensats, si pot ser, per ells mateixos. Excloure a priori del diàleg qualsevol afectat per la norma desvirtua el presumpte diàleg i el converteix en una pantomima. Per això les cimeres internacionals o les converses locals, en les quals no participen tots els afectats ni es tenen en compte els seus interessos, no són més que pantomimes.
- 2) Que no qualsevol diàleg ens permet descobrir si una norma és correcta, sinó únicament el diàleg que vagi d'acord amb unes regles determinades, que permeten fer-lo en condicions de simetria entre els interlocutors. A aquest diàleg l'anomenem «discurs».

Les regles del discurs són fonamentalment les següents:

- Qualsevol subjecte capaç de llenguatge i acció pot participar en el discurs.
- Qualsevol pot problematitzar qualsevol afirmació.
- Qualsevol pot introduir en el discurs qualsevol afirmació.
- Qualsevol pot expressar les seves posicions, els seus desitjos i les seves necessitats.
- No es pot impedir a cap parlat de fer valer els seus drets, establerts en les regles anteriors, mitjançant coacció interna o externa al discurs.

Abreujat de J. HABERMAS a *Conciencia moral y acción comunicativa*

- Què opines de les cinc màximes de Habermas?
- N'hi ha alguna que tingui més pes que una altra, a parer teu?
- Quin pes té el diàleg en el film?
- Què hauria pasta si els membres del jurat es limiten a votar sense discussió?
- En quin moment del film es fa més clar que el diàleg és imprescindible?
- Dialogar és el mateix que convèncer?

Recursos

<http://www.lafura.org/ARXIUS/JURATPOP/DOSSI1.HTM>

<http://www.pangea.org/edualter/material/juguete/nike/jurado.htm>

Filmografies

El jurado de Gary Fleder (2003)

AVALUACIÓ

- Has canviat o matisaries algunes de les respostes inicials?
 - .Si han canviat. En què han canviat?
 - .Si no han canviat. Per què creus que no han canviat?
- Què has après?
- Perquè et pot servir haver vist i treballat aquesta pel·lícula?
- Creus que el que passa a la pel·lícula té alguna cosa a veure amb tu o no t'afecta per res?